

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Contra-visitatie: docenten over studenten

Muller, E.

Citation

Muller, E. (1991). Contra-visitatie: docenten over studenten. *Bestuurskundige Berichten*, 6(2), 15-16.
Retrieved from <http://hdl.handle.net/1887.1/item:3233445>

Version: Publisher's Version

License: [Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Downloaded from: <http://hdl.handle.net/1887.1/item:3233445>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

de contacten legt en het netwerk opbouwt. De Vos heeft hier dus in 22 jaar een internationale 'network-building' voorsprong opgebouwd ten opzichte van bijvoorbeeld de relatief jongere Smit die stelt dat je als lobbyist nooit een klant mag garanderen dat je bijvoorbeeld binnen drie maanden resultaat boekt. Een dergelijk snel resultaat is onmogelijk omdat er met velen een vertrouwensrelatie opgebouwd moet worden om in een context van een goed gesprek te kunnen plaatsen. Dit vergt een inspanning van luisteren, praten en tijd, veel tijd.

De vraag blijft bestaan waarom public affairs in de Verenigde Staten zo ver is ontwikkeld en niet bijvoorbeeld in Nederland. De geïnterviewde lobbyisten zijn het erover eens dat dit komt door de invloed van het Amerikaanse partijstelsel. In deze tweepartijcultuur zijn zoveel minderheidsgroeperingen die tussen de wal en het schip vallen, dat deze ook naar ingangen zoeken in het wetgevingsproces. Via lobbying krijgen de minderheidsgroepen ook een stem. In Amerika sloeg 'dit opkomen voor minderheden enigszins door blijken omkooptochten en andere niet-legale praktijken. Via strenge wetgeving zouden de Drie B's (Booze, Blonds and Bribes) nu tot het verleden en meer tot de alledaagse openheid moeten behoren.

De Vos: 'Zoals de Amerikanen zijn doorgeslagen met hun lobbypraktijken zal dat in Nederland nooit gebeuren. Dat past niet in de aard van de Nederlander. De burger heeft altijd een zeker wantrouwen en achterdocht tegen macht, machtsuitoefening en machtscentra. Dat neem je nooit weg want je regelt iets over hun hoofden. Ik denk overigens wel dat iedereen die de moeite neemt, de mogelijkheid heeft om door te dringen tot beslissingsnemers.' Volgens Smit zijn wij meer een consensus-land en geen vleiërsdemocratie: 'Mede gezien onze corrigerende media en onze instabiele coalitie-regeringen heeft lobbying zich niet zo sterk ontwikkeld. Ook al zou je het proberen, het

zou in Nederland toch niet lukken.'

Als best georganiseerde lobby valt op het Binnenhof vaak de naam van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten onder leiding van ex-kamerlid K. de Vries.

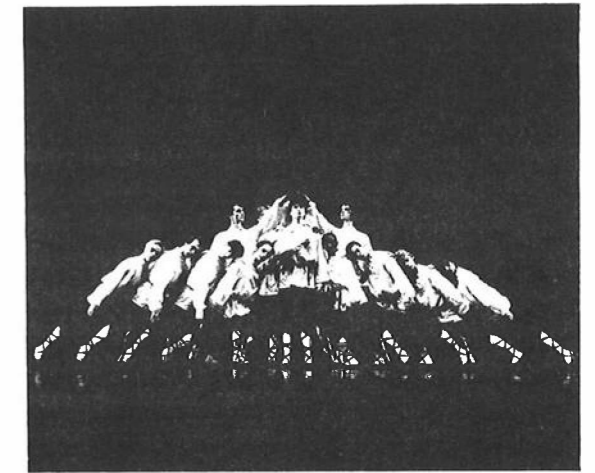
Ook het Verbond van Nederlandse Ondernemingen doet van zich spreken als lobbyorganisatie, al sinds het einde van de vorige eeuw. Voorzitter Rinnooy Kan, in zijn inaugurele rede: 'Juist in het beïnvloeden van maatschappelijke opvattingen over de onderneming heeft het VNO een belangrijke taak. Die beïnvloeding verloopt van oudsher langs lijnen van nuchterheid en redelijkheid.' Prof. dr. W. van Schendelen, die sinds 1972 het lobbyen in politiek Den Haag onderzoekt, meent dat de toenemende lobbyactiviteiten rondom het Binnenhof niet tot ontsporingen hebben geleid. Kamerleden en ambtenaren halen met lobbying niet het grote geld binnen. 'Nederland is zo klein dat er niets verborgen kan blijven', aldus Van Schendelen.

Smit vertelt dat hij het in eigen ervaring nooit heeft meegemaakt dat aan een Nederlandse politicus onoorbare voorstellen zijn gedaan. 'Hoogstens heb ik het meegemaakt dat een lid uit de Tweede Kamer achteraf een goede fles wijn kreeg aangeboden als dank voor zijn steun. Ook heb ik het meegemaakt dat Kamerleden of ambtenaren op een buitenlandse reis werden uitgenodigd voor een werkbezoek, bijvoorbeeld naar een hoofdkantoor van een buitenlands bedrijf dat in Nederland een vestiging heeft. Daarbij wordt men natuurlijk doorgaans niet als oud vuil behandeld. Zulke werkbezoeken zijn noodzakelijk. Maar een bedrijf dat daarbij overdrijft, daar zit dan toch wel een luchtje aan. Het moet wel zakelijk blijven.' Op dit moment schijnt 'lobbying by art' zelfs zeer populair te zijn: In plaats van de klassieke zakenlunch bezoeken kamerleden nu regelmatig het Concertgebouw waar ook relaties uit het bedrijfsleven vertoeven.

De Vos sluit idealistisch de dialoog door te

stellen: 'Eigenlijk zou lobbying niet nodig moeten zijn. De maatschappelijke zorgvuldigheid gebiedt om je mening te vragen als bij het besluitvormingsproces jouw belang of dat van je bedrijf in het geding is.' Volgens dr. Hoetjes is deze laatste uitspraak van De Vos 'een beetje naïef: je mag, kunt en moet in een democratie je mening geven. De vele overlegorganen en adviescommissies maken lobbying in Nederland overbodig. Beïnvloeding via deze organisaties geeft voldoende toegang voor de vertegenwoordiging van de belangen van bijvoorbeeld bedrijven.'

Resteert de vraag: Leidt Lobbying de Lage Landen? Blijkens dit artikel kan deze vraag gematigd negatief beantwoord worden. Het laatste woord is echter aan de bestuurder over wie in dit artikel is gesproken maar die niet zelf aan het woord is gelaten. Binnen een jaar is er meer te lezen over hun ervaringen en over dit specifieke onderzoeks-onderwerp voor bestuurskundigen. We houden u op de hoogte!

'Lobbying by art': de kunst van het overtuigen

Contra-visitatie: docenten over studenten

Het verzorgen van Bestuurskunde-onderwijs gaat niet vanzelf. Naast allerlei plan-ningsproblemen en te kleine zalen krijgt een docent Bestuurskunde ook nog te maken met studenten. Onderwijs geven aan studenten Bestuurskunde vergt nogal wat van docenten. Docenten Bestuurskunde hebben het moeilijk. Aandacht voor al die moeilijkheden is hard nodig...

Erwin Muller

In een aantal stellingen zal het onderwijsge-drag van de fictieve Bestuurskunde-studente Marie-Louise Hoogdraver aan de orde komen. Vanzelfsprekend zijn het overgegeneraliseerde uitspraken, die geen betrekking hebben op herleidbare individuen. Enige relatie met de werkelijkheid, berust op puur toeval...

1. Marie-Louise Hoogdraver is vaak een kritiekloze consument.

Tijdens colleges acht Marie-Louise het niet nodig in discussie te gaan. Als de docent geen discussie uitlokt, zal Marie-Louise haar mond houden en passief de aangeboden stof consumeren. Nadenken over en kritieke vragen stellen bij de inhoud van colleges

komt zelfs niet in het hoofd van Marie-Louise op. Marie-Louise is ook nauwelijks inhoudelijk geïnteresseerd in de opbouw en diepgang van verschillende vakken.

2. Marie-Louise studeert resultaatgericht en nauwelijks inhoudsgericht.

Marie-Louise maakt zich veel drukker over het tentamen en de precieze verplichtingen dan over de vraag wat er nu precies aangeboden wordt. Het gaat er om hoe zo snel en met zo weinig mogelijk moeite een vak kan worden afgerond. Als het vak gehaald is, kan Marie-Louise de stof vergeten. Van onderwijsintegratie heeft Marie-Louise nog nooit gehoord.

3. Marie-Louise Hoogdraver heeft te hoge verwachtingen van haar arbeidsmarktprospectieven.

Marie-Louise meent dat zij direct na haar studie een hoge managementfunctie kan vervullen. Haar ultieme droom is meteen na de studie een gevierd organisatie-adviesbureau te leiden. Dat leidt bij Marie-Louise soms tot een houding van "ik weet het allemaal wel, wie ben jij om mij nog meer te vertellen". Het moet wel druk worden aan de top van al die organisaties als alle Marie-Louises dat soort banen krijgen.

4. Marie-Louise Hoogdraver wil pertinent niet bij de overheid werken.

Het idee om je hele leven ambtenaar te zijn, maakt Marie-Louise misselijk. Stel je voor, het maximale wat je daar kan verdienen is ongeveer F. 150.000,-. De overheid lijkt Marie-Louise vooral ook saai. Dat zij een studie doet die zich primair richt op het openbaar bestuur, is volgens Marie-Louise niet relevant. Je kunt met Bestuurskunde net zo makkelijk Philips leiden.

Hoe komt het nu dat Marie-Louise zo over Bestuurskunde denkt? Soms zal het aan de docent liggen die de stof aanbiedt, soms zal het aan de planning van bepaalde vakken in een semester liggen, soms zal het aan de beperkte studietijd liggen en soms zal het aan individuele omstandigheden van studenten liggen. Soms ligt het ook aan de columnist.

Wetgeving in beweging

Op 21 maart jongstleden vond de Landelijke Bestuurskundedag (LBD) plaats op de Katholieke Universiteit Brabant. Thema was dit jaar 'Wetgeving in Beweging'. Ongeveer vijfhonderd bestuurskundigen lieten zich inspireren door dit onderwerp en togen naar Tilburg. Onder deze menigte bevonden zich twee persratten namens Bestuurskundige Berichten, hieronder doen zij verslag.

Lucella Carasso
Mathilde Meijers

De lokale bestuurskundige studieverenigingen uit het land zijn verenigd in het Landelijk Overlegorgaan Bestuurskundestudenten (LOB). Eén van de voornaamste doelstellingen van dit orgaan is het jaarlijks organiseren van de LBD. Hiervoor wijzen zij ieder jaar de organisatie toe aan één van de aangesloten studieverenigingen. Zo verzorgde de BIL dit evenement in 1988, waarbij zij koos voor het thema 'Openbaar Bestuur in Beweging'. Dit eerste lustrumjaar van de LBD viel de eer te beurt aan Juribes, de juridisch-bestuurswetenschappelijke vereniging te Tilburg. Het organiserend comité met de welluidende naam Via Diritto koos dan ook voor een juridische invalshoek ('Wetgeving in Beweging'). Dit bleek echter geen belemmering voor een blakende belangstelling van bestuurskundigen. Had je de illusie dat alleen Neerlands enige echte studentenstad Leiden prat kon gaan op de ware jasje-dasje-cultuur, dan werd die nu in één klap weggevaagd door treinen vol met dergelijke plots volwassen lijkende studentjes. Eenmaal aangekomen vervolmaakten een heuse naambadge op de borst en congresmap onder de arm het geheel. De LBD is echter niet af te doen als een dag van uiterlijk vertoon. De inhoud deed zeker niet onder voor de vorm, maar was veeleer een bewijs dat studenten weldegelijk in staat zijn een evenement van verantwoord niveau te organiseren.

PROF. DR. U. ROSENTHAL

De algemene inleiding wordt gegeven door professor Rosenthal. Hij bespreekt wetgeving in beweging in een breder verband. Hij doet dit met gebruik van dominante beelden, metaforen die aansluiten bij dominante zienswijzen. Hij noemt 'wetgeving in beweging'; de druk om te bewegen is overal, men wil tempo maken, scoren en aan de lange termijn wordt niet echt gedacht. De wetgeving moet meehollen met het steeds veranderende beleid. Hij noemt instrumentaliteit; mensen worden middelen tot het bereiken van doeleinden. Als huidige beleidsinstrumenten noemt hij voorlichting, marketing en overleg, die nu op één lijn staan met het traditionele beleidsinstrument 'recht, wet en regelgeving'.

Als derde dominant beeld geeft hij beslissen; de wetgeving moet het in toenemende mate afleggen tegen het 'moeten beslissen'. Het wemelt van schema's, plannen, nota's en in die contreien is er ruime aandacht voor krachtig management en valt wetgeving eruit. Een suggestie van Rosenthal is daarom juridisch management. Kort aangestipt is het vierde dominante beeld: Europa van het democratisch tekort. Tot slot merkt hij op dat wetgeving in beweging prachtig is, maar dat zowel bestuurskundigen als juristen het normbesef in stand moeten houden.